

16. Verkhovna Rada of Ukraine (1990) Declaracia pro derjavnyi syverenitet Ukrainy [Declaration on State Sovereignty of Ukraine] No. 55-XII dated July 16, 1990, Bulletin of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR (VVR). No. 31. P. [In Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ковалів Олександр Іванович — доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, заслужений працівник сільського господарства України, Інститут агроєкології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, 03143, Україна; e-mail: okoivaliv@ukr.net; тел.: +38 050 935 05 71); ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7701-8060>

УДК 338.52.505

<https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2020.208766>

СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

О.І. Дребот,

*доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН
Інститут агроєкології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)
e-mail: drebot_oksana@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2681-1074>*

К.О.Бабікова,

*кандидат сільськогосподарських наук
Інститут агроєкології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)
e-mail: babikova.kateryna@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9726-0671>*

У статті проведено детальний аналіз міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи, а також динаміку чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи з метою рекреації та відпочинку. Проаналізовано, що внутрішній туризм важливіший, ніж в'їзний для багатьох країн і як внутрішні витрати на туризм включають «внутрішню» частину витрат на вїзні поїздки, витрати, на внутрішній туризм становили 65%, внутрішні витрати на туризм у ЄС — 28, а решта — 35% стосується в'їзного туризму. Витрати вітчизняного туризму країн ЄС, де в загальному сума витрат на туризм на рівні ЄС оцінюється у 299 млн євро, на Німеччину, Велику Британію та Францію припадало 57% загальної кількості. Визначено, що сучасні тенденції до збільшення туристичної індустрії будуть і надалі зберігатися. Враховуючи стабільне збільшення за основними показниками, тобто це кількість міжнародних туристичних прибуттів і надходжень від міжнародної туристичної діяльності впродовж останніх декількох років. Доведено, що міжнародний туризм є складовою, яка здатна забезпечувати збалансоване ставлення до розвитку економіки, привабливості регіону, а також збереження охорони навколишнього природного середовища, збільшення кількості робочих місць, дасть можливість біднішим країнам достроково подолати наслідки криз, зміцнити економіку країни.

Ключові слова: туристична рекреаційна діяльність, внутрішній туризм, охорона навколишнього природного середовища, витрати.

ВСТУП

У сучасному суспільстві туризм та рекреація є рушійною силою соціально-економічного прогресу країни завдяки створенню робочих місць і нових підприємств, доходів від експорту та розвитку відповідної інфраструктури. Водночас якісні параметри розвитку вітчизняної туристичної та рекреаційної індустрії, а відповідно і вплив від участі у світовому ринку туристичних послуг на національний розвиток, залишаються доволі низькими з точки зору загальносвітових тенденцій. Усе

це зумовлює важливість комплексного дослідження структурної динаміки сучасного ринку туристичних та рекреаційних послуг Європи з метою пошуку оптимальних стратегій інтеграції в європейський туристичний простір як інструменту оптимізації національних позицій у системі міжнародного поділу праці [1].

Туристична галузь виявляється в різних горизонтальних та вертикальних об'єднаннях її підприємств. Останніми десятиріччями особливого розвитку та значного поширення в га-

лузі туризму набув такий тип господарських об'єднань, як стратегічні альянси [2, с. 18].

Мета статті — дослідити внутрішній туризм і проаналізувати внутрішні витрати на туризм, які включають «внутрішню» частину витрат на виїзні поїздки та довести, що міжнародний туризм є складовою, яка здатна забезпечувати збалансоване ставлення до розвитку економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження сучасного стану та розвитку тенденцій світової туристичної індустрії здійснили ряд вітчизняних та іноземних провідних науковців, зокрема: А.В. Грянило [3], М.Б. Онисько [4], І.С. Гордієнко [5], О.А. Лозова [6], Н.В. Блах [7], А. Тлеубердинова [8], С.Г. Нездоймінов [9] та інші. Але на сьогодні залишаються невирішені, а то й відсутні, дослідження, які б відкривали ґрунтовний аналіз та основні напрями розвитку міжнародного туризму.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Туризм у країнах ЄС — це об'єкт підвищеної уваги, що пояснюється значними обсягами надходжень від в'їзного туризму і тим, що це найпопулярніший напрям подорожей у світі. Тому програми розвитку туристичної галузі розробляються на державному рівні. Так, в Іспанії розвитком туризму управляє Національне агентство з туризму «Turespaña» [10] разом з Міністерством промисловості, енергетики і туризму, в Італії — Національне агентство з туризму [11]. Туристична галузь у Франції орієнтується на складений Агентством розвитку туризму «Atout France» [12] та інші.

Адже міжнародні туристи під час подорожі країною, яка їх приймає, витрачають на туристичні потреби кошти, зароблені на батьківщині. Таке явище називають «туристичний експорт», або «активний туризм», а для економіки країни, з якої вивозять кошти і використовують їх на фінансування туристичних дій в інших країнах, — «туристичний імпорт», або «пасивний туризм» [13].

Є певні причини цього, серед яких слід назвати заповнення прогалін туристичного ринку і технологічної бази на міжнародній арені; перетворення надлишкових ресурсних можливостей на прибуток; зниження ризиків і витрат, пов'язаних з виходом на нові перспективні ринки; розробки інноваційної продукції; економія на масштабах діяльності; подолання нормативно-правових бар'єрів щодо їх виконання.

Для сучасного міжнародного туризму характерна значна просторова нерівномірність.

У загальному вигляді вона відображає різноманітні соціально-економічні та екологічні рівні країн світу:

- на розвинені країни припадає 57% туристичних прибуттів;
- на країни, що розвиваються — 30%;
- на країни транзитивної економіки — 13% [14].

Список країн за туристичними відвідуваннями (World Tourism rankings) складає Всесвітня організація з туризму (UNWTO) в складі публікації «Барометр світового туризму» (World Tourism Barometer), що випускається тричі на рік. У цій статті макрорегіони світу за класифікацією ООН, впорядковані за кількістю прибуттів туристів з-за кордону, з доходів від в'їзного туризму, а також щодо витрат туристів за кордоном.

Динаміка міжнародного туризму за останні роки значно вирізняється. Характерною рисою є зростання прибуття іноземних туристів у світі. Близькі до середньосвітового рівня показники характерні для Європи та Америки. Що стосується макрорегіонів, то найвиразнішою динамікою вирізняються Азія та Океанія, в яких темпи прибуттів у 9 разів перевищують середньосвітові. У свою чергу в Африканському макрорегіоні простежується високі темпи зростання туристів, втім це суттєво не впливає на світову динаміку [15].

Як бачимо з табл. 1, кількість туристичних прибуттів у країни Європи у 2012 р. перевищила 1 млрд і досягла 1 млрд 37 млн туристичних прибуттів. До 2015 р. кількість туристів зросла на 1,7% — 1 млрд 55 млн туристичних прибуттів, а у 2017 р. цей показник зріс майже на 10% відносно 2012 р. та перевищив 1 млрд 140 млн прибуттів.

Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи згідно з даними представлена у табл. 2, де простежується поетапне збільшення кількості туристичних прибуттів з метою рекреації та відпочинку.

Туристичну активність Європейських регіонів у цілому та окремих країн зокрема, визначають: якість довкілля, що індикатором екологічної активності туристичного регіону; матеріально-технічна база туризму, що визначає рівень розвитку засобів розміщення та обслуговування туристів; сконцентрованість культурно-історичних пам'яток і розважальних закладів; розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, який визначає рівень комунікаційної активності території; стан криміногенної ситуації у регіоні, що є індикатором рівня безпеки подорожей в регіоні; рівень транспортної доступності; загальний імідж регіону,

Таблиця 1

Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи

Країна	Рік						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Австрія	21922200	22401228	22470237	21715425	23561154	23084770	24321232
Бельгія	12354494	13329740	13031273	13958001	16032559	15202217	16432124
Болгарія	3576205	3965714	3773793	3070561	3588993	5463567	5237850
Греція	7087033	5584307	6334462	5814973	5558572	6209876	6493216
Данія	29163980	31791759	32318311	33290262	29776251	26516067	25632134
Естонія	2907860	2899407	3997842	3954312	4592858	4556155	4655431
Іспанія	137313884	132350735	127933315	136411159	145473304	152707811	163213432
Італія	64813649	52012122	54992790	50768931	57585572	56421187	57321321
Латвія	5193571	4402346	4619870	4213946	4319804	4207776	4307821
Литва	4222947	4352796	4437832	4523083	4506900	4559806	4652314
Мальта	500973	526038	562823	599802	703909	807065	853428
Нідерланди	46494007	43247048	42279516	41691370	42657229	45069772	46520467
Німеччина	247523986	248582018	236909947	247875946	255648078	243577109	248759043
Польща	52257940	52493779	48629803	50776806	54886827	57910436	58323165
Португалія	14031206	14940460	14655770	15784790	15930350	17473572	19574361
Румунія	16823939	17682191	17386501	16748158	17305260	17902401	18321574
Словаччина	7166228	6894459	7338373	8371958	9822863	10969834	11321469
Словенія	4539023	4636984	4530527	4388269	4573012	4825399	4964395
Угорщина	18493902	16049669	17317243	18080243	18099392	18607991	18936784
Фінляндія	39991881	39082803	37605157	38073102	38952545	39533564	40356789
Франція	225025136	224950004	226260595	199156667	196010426	220774809	234567943
Хорватія	8736711	9151390	8173433	6617178	4541268	4899777	4923657
Чехія	32858426	31280116	32692625	29819355	33066304	35814637	36773481
Швейцарія	18751642	19629903	19043147	20145301	20233969	22113197	23487159

Джерело: [16].

що критерієм загальної соціально-економічної атрактивності туристичної галузі [17].

Щодо загального внутрішнього споживання туризму, то Німеччина мала найвищий показник: 287 707 млн євро, або 23% загального внутрішнього споживання в ЄС. Велика Британія слідувала за 188 436 млн євро, Франція була третьою (187 575 млн євро), Італія — четвертою (146 334 млн євро) та Іспанія — п'ятою (123 899 євро). На іншому кінці шкали Мальта повідомила про найменше значення для внутрішнього споживання (1 150 млн євро), за яким слідує три країни Балтії (рис. 1).

Враховуючи, що внутрішній туризм важливіший, ніж в'їзний для багатьох країн і як внутрішні витрати на туризм включають «внутрішню» частину витрат на виїзні поїздки, витрати на внутрішній туризм становили 65%, внутрішні витрати на туризм у ЄС — 28, а решта — 35% витрат стосується в'їзного туризму (рис. 2).

На рис. 3 показано в'їзні витрати на туризм у відвіданій країні. Франція зафіксувала найвищу цінність: 64 221 млн євро, або 16% загальних витрат на туризм у ЄС, Іспанія посіла друге місце — 59 213 млн євро, далі Італія — 48 148 млн євро, Німеччина — 39 555 млн євро, Нідерланди — 32 490 млн євро та Сполучене Королівство — 31 650 млн євро. На ці шість країн припадало 68% загальної кількості витрат на в'їзд на туризм в ЄС.

Майже у кожній країні внутрішні витрати на туризм вносять вагомий вклад в економіку, а також привабливість туристичних регіонів та розвиток країни є ключовими компонентами, які включають витрати резидентів на подорож у власній країні та витрати, пов'язані з виїзними поїздками, але понесені в країні місця проживання, наприклад тарифи на поїздку за кордон, але сплачена перевізнику в країні походження або купівлі нової валізи перед поїздкою. Найвищий показник був у Німеччині —

Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи з метою рекреації та відпочинку

Країни	Рік						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Транскордонні регіони</i>							
Польща	23558767	30277246	20162229	21612776	23481254	25195502	24478643
Румунія	5980870	6719012	6459699	6430514	6911569	7449933	7562317
Словаччина	3553156	3723238	3087740	4047720	4760817	5627227	5745213
Словенія	3077460	3052609	3115025	3070914	3149699	3233848	3354714
Угорщина	8790098	7667290	8139252	8727819	9277145	10274611	10664332
<i>Країни ЄС</i>							
Австрія	13501353	13088034	13664322	13500165	14674035	14638188	14984265
Бельгія	9322340	10490499	10411570	11097472	12463161	11490488	11873164
Болгарія	1803838	2073276	2060717	1777400	2062202	3001002	3598652
Греція	4540837	3661813	4003642	3850780	3658563	4144644	4328763
Данія	10637578	12465826	12942489	13729383	11861067	14825143	15826567
Естонія	1259689	1328581	1532514	1716457	1950169	2119429	2256435
Іспанія	72081841	68719256	69097326	64531398	70686246	79780588	80653427
Італія	38944438	30420942	29894267	29276669	34376465	34099537	35674543
Латвія	1922313	1516267	1862369	1863550	1954939	1756255	1789321
Литва	1436666	1480432	1562942	1684034	1724185	1873990	1983456
Мальта	349098	352118	432463	458905	568456	617162	627583
Нідерланди	30130734	28787134	29049859	28814754	30437858	27788959	29875467
Німеччина	114200500	118966972	112612934	118061570	122356115	119808504	103456792
Португалія	5781190	6093478	5880508	6589980	6754711	7895460	7976761
Фінляндія	16624995	17063512	16378037	16777989	16925821	17278661	18764391
Франція	86388601	87144293	90382994	80832314	80323498	91623873	92457851
Хорватія	3435557	3206909	2952779	2861145	1944379	2387920	2458916
Чехія	19222585	17383492	17850044	15831547	18779046	19936564	20345916
Швейцарія	12024229	12066468	12100199	11988535	12603135	12757300	13532781

Джерело: [16].

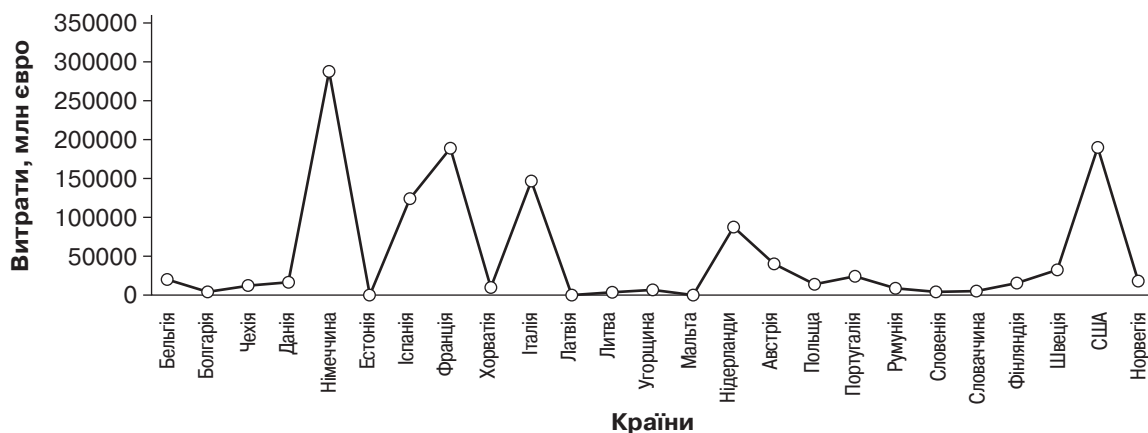

Рис. 1. Внутрішній туризм країн ЄС

Джерело: [16].

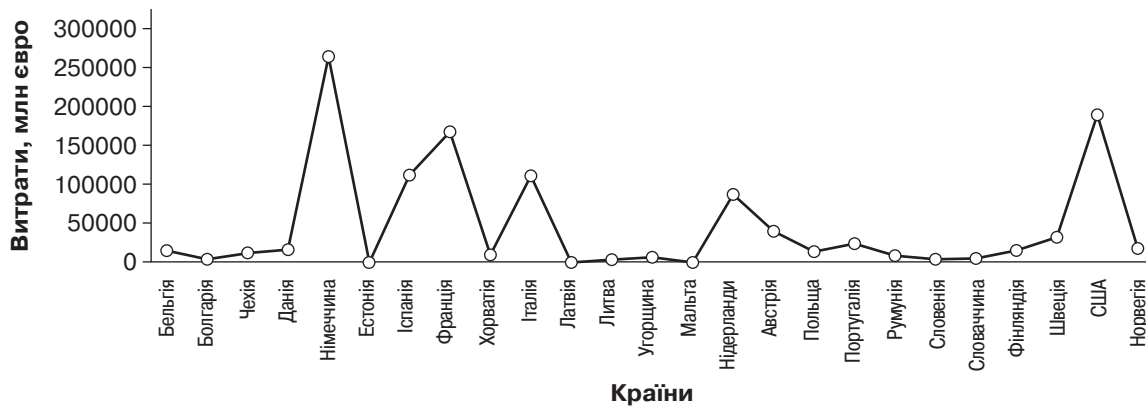

Рис. 2. Витрати на внутрішній туризм країн ЄС

Джерело: [16].

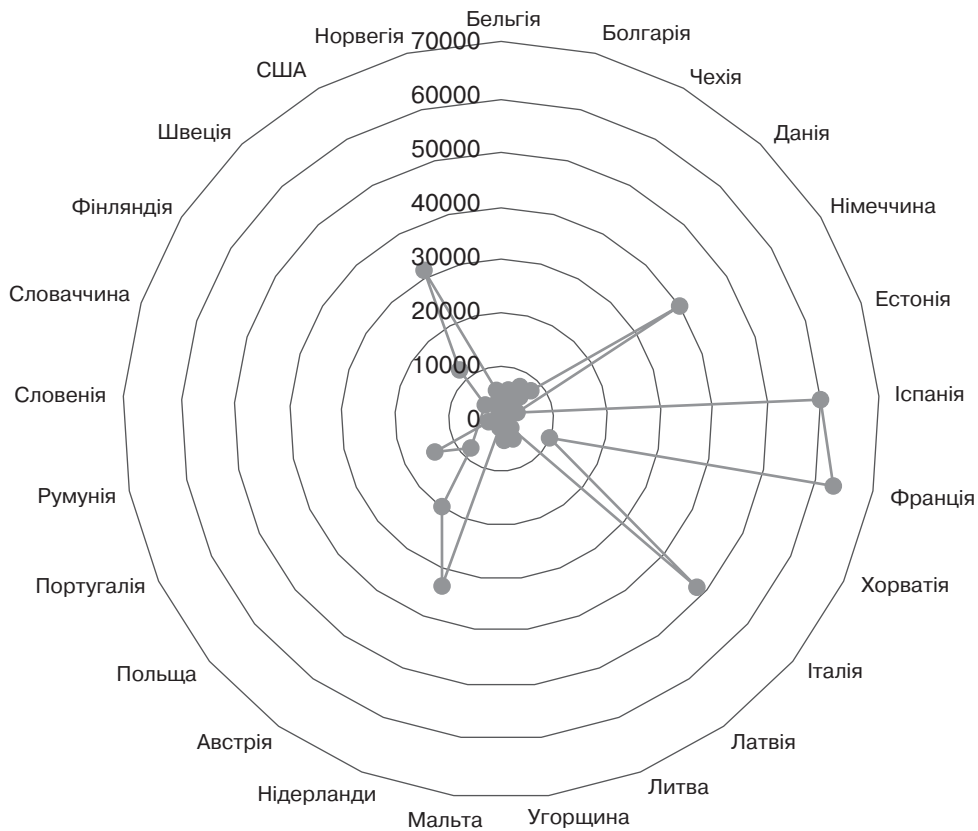

Рис. 3. Витрати вхідного туризму в країнах ЄС

Джерело: [16].

224 649 млн євро, або 30% загальних витрат, на внутрішній туризм у ЄС — 28%, а за ними Велика Британія — 153 484 млн євро та Франція — 103 747 млн євро. Коефіцієнт кореляції $R^2 = 0,1628$ свідчить про занижені витрати вітчизняного туризму в країнах ЄС за 2019 (рис. 4).

На сьогодні цей показник буде значно нижчий, ніж у попередні роки у зв'язку із пандемією, адже витрати туристів у Європі знизив-

лися на 68,4%, при цьому витрати китайських мандрівників впали на 84,6%.

Витрати на виїзний туризм — це витрати мешканців країни, здійснюють туристичні поїздки за кордон, купують товари та послуги, придбані від постачальників-нерезидентів. До прикладу загальна сума витрат на туризм на рівні ЄС оцінюється у 299 млн євро, на Німеччину, Велику Британію та Францію припадало

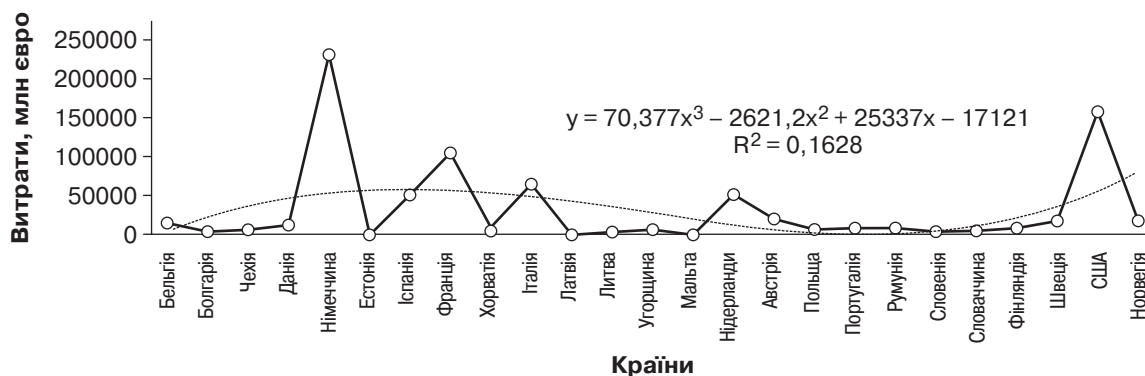

Рис. 4. Витрати вітчизняного туризму в країнах ЄС.

Джерело: [16].

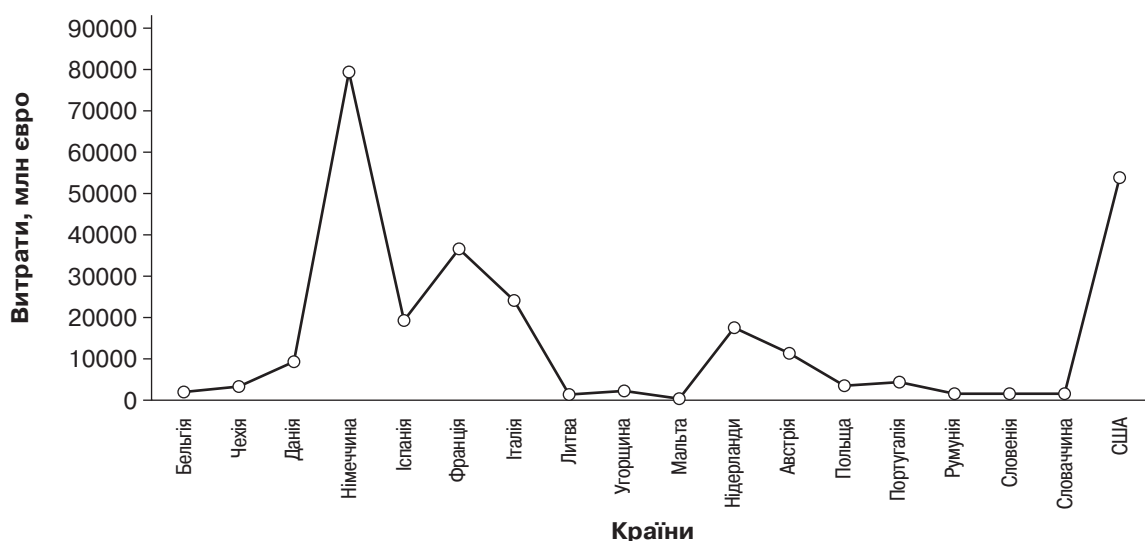

Рис. 5. Витрати виїзного туризму в країнах ЄС

Джерело: [16].

57% загальної кількості. В середньому витрати за поїздку (на основі даних лише дев'яти країн) становили 452 євро (рис. 5).

Отже, дослідження сучасного розвитку міжнародного туризму в умовах кризи у світі зумовило проведення детального аналізу країн ЄС. Найбільший науково-практичний інтерес представили країни, що змогли швидко подолати падіння обсягів туристичних послуг під час кризи та країни, що у період кризових явищ продемонстрували зростання у туристичній галузі.

Дослідження дає можливість стверджувати, що сучасні тенденції збільшення туристичної індустрії будуть і надалі зберігатися. Враховуючи стабільне збільшення за основними показниками, тобто це кількість міжнародних туристичних прибуттів і надходжень від міжнародної туристичної діяльності впродовж останніх декілька років.

Важливе значення туризму і для ринку робочої сили. За даними американських фахівців, індустрія туризму (включаючи внутрішній) є найбільшою за кількістю зайнятих робочих місць у більшості країн, забезпечуючи роботою понад 100 млн чоловік. Індустрія туризму належить до найбільш трудомістких галузей. У Північній Америці на неї припадає 5% від ВВП і 8% усіх працюючих, у Західній Європі — 7 і 11% відповідно [18].

А щодо України, то, за даними звіту 2019 р. конкурентоспроможність подорожей і туризму піднялася на 10 позицій порівняно з аналогічним звітом 2017 р. і посіла 78 місце (3,7 бали із 7) за привабливістю для туристів. Зокрема, Україна поліпшила такі показники, як: міжнародна відкритість, піднявшись із 78 на 55 місце; загальна інфраструктура — із 79 на 73 місце; ділове середовище — зі 124 на 103 місце, безпека — зі 127 на 107 місце. Доволі високі позиції

наша держава продовжує займати за рівнем охорони здоров'я та гігієни (11 місце, опустившись з 8 місця), ціновою політикою (19 місце, піднявшись із 45 місця), людськими ресурсами та ринком праці (48 місце, опустившись із 41 місця) [19]. При цьому Україна вийшла із зони 10 найнебезпечніших місць для подорожей у світі, до якої потрапила у попередньому звіті внаслідок військових дій на сході країни. Традиційно привабливими для туристів є Іспанія, Франція та Німеччина з показником 5,4 бали [19].

З наведеного вище можна зробити висновок, що туристична галузь розвивається поетапно і починає поліпшувати основні показники діяльності та зміцнювати позиції на внутрішньому і міжнародному ринках. Адже туристичний міжнародний ринок має перспективи розвитку завдяки ресурсному та культурно-історичному потенціалу, оптимальній ціновій політиці та рівню освіти і культури населення. Таким чином забезпечення стратегічної пріоритетності розвитку туристичного ринку сприятиме зростанню конкурентоспроможності туристичного бізнесу в країні.

ВИСНОВКИ

З наведеного вище можна зробити висновок, що країни Європейського Союзу займають доволі істотні рівні на світовому стандарті туристичних послуг, хоча нині приріст туристичних прибуттів має тенденцію до зниження так, як важливість пошуку ефективних механізмів підтримки популярні серед міжнародних туристів.

Основними завданнями розвитку є:

- збирання, обробка та системний аналіз існуючих досліджень і статистичної інформації у сфері туризму;
- поширення науково достовірних даних про закономірності та тенденції у сфері туризму;
- вироблення прогнозів для реалізації стратегії просування та маркетингу туристичної пропозиції [11].

Адже міжнародний туризм є складовою, яка здатна забезпечувати збалансоване ставлення для розвитку економіки, привабливості регіону, а також збереження охорони навколишнього природного середовища, збільшення кількості робочих місць, дає можливість біднішим країнам достроково подолати наслідки криз, зміцнити економіку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Снігур К.В. Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. URL: www.economy.nayka.com.ua
2. Гудзь М. Механізм формування та реалізації еколого-економічних стратегій розвитку туризму. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2012. № 3 (15). С. 16–21.
3. Грянило А.В., Мацур Н.І. Міжнародний туризм: проблеми та перспективи розвитку в Україні. *Фінансовий простір*. 2013. № 4 (12). С.144–148.
4. Онисько М.Б. Міжнародний туризм: світові тенденції та українські реалії. URL: <http://sd.net.ua/2012/05/24/turizm-ukraine-mir.html>
5. Гордієнко І.С., Шайда О.Є. Міжнародний туризм та його розвиток в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.6. С. 141–144.
6. Лозова О.А. Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародного туризму. *Науковий вісник ХНТУСГ*. URL: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_125/29.pdf
7. Блах Н.В., Кривенко В.Г. Економічний розвиток міжнародного туризму та місце України в його структурі. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2012. № 2. С. 25–32.
8. Тлеубердинова А.Т. Оценка конкурентоспособности туристических услуг. *Маркетинг*. 2011. № 6. С. 69–76.
9. Нездойминов С.Г. Региональные проблемы развития международного туризма. *Перспективы науки и образования*. 2013. № 4. С. 313–321.
10. Національне агентство з туризму «Turespaña». URL: <http://www.tourspain.es/es/es/Paginas/index.aspx>
11. ENIT. Офіційний туристичний сайт Італії. URL: <http://www.enit.it>
12. Агентство туристичного розвитку Франції «Atout France». URL: <http://atoutfrance.fr/>
13. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 224 с.
14. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика: хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів; уклад. І.Ф. Кононов (наук. ред.), В.П. Бородачов, Д.М. Топольськов. Луганськ: Знання, 2010. 384 с.
15. Загальна характеристика близькосхідного регіону міжнародного туризму. URL: <http://refsmarket.com.ua/viewfree.php?diplomID=8683&pageid=1>
16. Динаміка туристичних потоків. Статистична служба Європейського союзу. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>

17. Осипенко К.В. Оцінка міжнародної конкурентоспроможності туристичних регіонів світу. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Економіка. 2014. № 8. С.188–199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmd_u_ek_2014_8_27.
18. Соловійов Д.І. Аналіз тенденцій розвитку туристичної сфери України та науково-методичні напрями вдосконалення її державного регулювання. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. № 1 (9). 2010. С. 70–73.
19. *The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019*. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourismcompetitiveness-report-2019>

CURRENT STATE AND DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL TOURISM

O.I. Drebot,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Corresponding Member of NAAS
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
e-mail: drebot_oksana@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2681-1074>

K.A. Babikova,

Candidate of Agricultural Sciences
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
e-mail: babikova.kateryna@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9726-0671>

The article provides a detailed analysis of international tourist arrivals in Europe and the dynamics of the number of international tourist arrivals in Europe for recreation and leisure. The analyzed domestic tourism is more important than inbound tourism for many countries and how domestic tourism costs include the “internal” part of travel expenses, which accounted for 65%, domestic tourism costs in the EU 28, and the remaining 35% relates to travel tourism. Expenditures of domestic tourism in the EU, where the total cost of tourism at the EU level is estimated at 299,000 million euros. Germany, Great Britain and France accounted for 57% of the total. It is determined that the current trends of growth of the tourism industry will continue. Given the steady increase in key indicators, ie the number of international tourist arrivals and revenues from international tourism activities over the past few years. It is proved that international tourism is a component that can provide a balanced attitude to economic development, attractiveness of the region, as well as to preserve the environment, increase jobs, enable poorer countries to overcome the effects of crises, strengthen the economy.

Keywords: *tourist recreational activity, domestic tourism, environmental protection, costs.*

REFERENCES

1. Snihur, K.V. (2019). Dynamika chysel'nosti mizhnarodnykh turystychnykh prybuttiv do krayin Yevropy. [Dynamics of the number of international tourist arrivals to European countries]. *Efektivna ekonomika*. № 8. URL: www.economy.nayka.com.ua [in Ukrainian].
2. Gudz, M. (2012). Mekhanizm formuvannya ta realizatsiyi ekolohoekonomichnykh stratehiy rozvytku turyzmu. *Naukovy visnyk CHDIEU*. 3 (15): 16–21 [in Ukrainian].
3. Hryanylo, A.V., Matsur, N.I. (2013). Mizhnarodnyy turyzm: problemy ta perspektyvy rozvytku v Ukraini. [International tourism: problems and prospects of development in Ukraine.] *Finansovy prostir*. 4 (12): 144–148 [in Ukrainian].
4. Onysko, M.B. International tourism: world trends and Ukrainian realities. *Mizhnarodnyy turyzm: svitovi tendentsiyi ta ukrayins'ki realiyi*. URL: <http://sd.net.ua/2012/05/24/turizm-ukraine-mir.html> [in Ukrainian].
5. Hordiyenko, I.S., Shayda, O.Ye. (2011). Mizhnarodnyy turyzm ta yoho rozvytok v Ukraini. [International tourism and its development in Ukraine]. *Naukovy visnyk NLTU Ukrayiny*. 21. 6: 141–144 [in Ukrainian].
6. Lozova, O.A. Analiz suchasnykh tendentsiy rozvytku mizhnarodnoho turyzmu [Analysis of current trends in international tourism]. URL: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_125/29.pdf [in Ukrainian].
7. Blakh, N.V, Kryvenko, V.H. (2012). Ekonomichnyy rozvytok mizhnarodnoho turyzmu ta mistse Ukrayiny v yoho strukturi. [Economic development of international tourism and Ukraine's place in its structure]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsional'noho universytetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrayiny*. 2: 25–32 [in Ukrainian].
8. Tleuberdyanova, A.T. (2011). Otsenka konkurentosposobnosti turystycheskykh usluh. [Assessment of the competitiveness of tourist services] *Marketynh*. 6: 69–76 [in Russian].
9. Nezdoymynov, S.H. (2013). Rehyonalnye problemy razvytyaya mezhdunarodnoho turyzma. *Perspektyvy nauky y obrazovannya*. 4: 313–321 [in Russian].

10. *Turespaña*. The Institute of Tourism of Spain. URL: <http://www.tourspain.es/es/es/Paginas/index.aspx> [in Spanish].
11. *ENIT*. Agenzia Nazionale del Turismo Italia. National Tourist Agency of Italy. URL: <http://www.enit.it/it/> [in Italian].
12. *l'Agence de développement touristique de la France. The tourist development agency of France*. URL: <http://atout.france.fr/> [in French].
13. *Dyadechko, L.P.* (2009). *Ekonomika turystychnoho biznesu*. [Economics of tourism business]. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury, 224 p. [in Ukrainian].
14. *Kononov, I.F., Borodachov, V.P., Topol's'kov, D.M.* (ed.) (2010). *Hlobalizatsiya. Rehionalizatsiya. Rehional'na polityka* [Globalization. Regionalization. Regional policy]. *Khrestomatiya z suchasnoyi zarubizhnoyi sotsiologiyi rehioniv*. Lugansk: Znannya, 384 p. [in Ukrainian].
15. *Zahalna kharakterystyka blyzkoskhidnoho rehionu mizhnarodnoho turyzmu*. [General characteristics of the Middle East region of international tourism]. URL: <http://refsmarket.com.ua/viewfree.php?diplomID=8683&pageid=1> [in Ukrainian].
16. *Dynymika turystychnykh potokiv. Statystychna sluzhba Yevropeys'koho soyuzu*. [Dynamics of tourist flows. The statistical office of the European Union]. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> [in Ukrainian].
17. *Osypenko, K.V.* (2014). *Otsinka mizhnarodnoyi konkurentospromozhnosti turystychnykh rehioniv svitu*. [Assessment of the international competitiveness of tourist regions of the world]. *Ekonomika*. No. 8. 188–199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ek_2014_8_27 [in Ukrainian].
18. *Solovyov, D.I.* (2010). *Analiz tendentsiy rozvytku turystychnoyi sfery Ukrayiny ta naukovo-metodychni napryamy vdoskonalennya yiyi derzhavnoho rehulyuvannya* [Analysis of trends in the development of the tourism sector of Ukraine and scientific and methodological areas for improving its state regulation] *Visnyk Berdyanskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*. No. 1(9): 70–73 [in Ukrainian].
19. *The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019*. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourismcompetitiveness-report-2019> [in English].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Дребот Оксана Іванівна — доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН, Інститут агроекології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, 03143, Україна; e-mail: drebot_oksana@ukr.net; тел.: (050) 971-23-04; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2681-1074>);

Бабікова Катерина Олександрівна — кандидат сільськогосподарських наук, Інститут агро-екології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, 03143, Україна; e-mail: babikova.kateryna@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9726-0671>).

Новини

Новини

Новини • Новини • Новини

Україна в лідерах з експорту органічної продукції до ЄС. Україна за підсумками 2019 року посіла перше місце в Європі та друге місце у світі за обсягами експортованої органічної продукції до Євросоюзу, піднявшись на дві сходинки у порівнянні з попереднім роком. Протягом 2019 року в ЄС ввезено 3,24 млн тонн органічної агропродовольчої продукції, з якої понад 10% припадає на Україну. Український експорт до ЄС збільшився на 27% — до 337 856 тонн (265 817 тонн — у 2018 році).